

Pomen vesoljskih raziskav

Velikansko tekmo med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo v izstreljevanju raket v vesoljstvo je nedavni uspeh Sovjetov s pristankom sonde na Veneri še bolj razvnel. Ta četrtek bodo izstrelili — v primeru lepega vremena — z rta Kennedy v tir okrog zemlje velikansko raketo »Saturn«, visoko nad 100 in težjo od 2000 ton. V vesolje bi lahko ponesla Dieselovo lokomotivo.

Te dni je objavil turinski dnevnik »La Stampa« uvodnik, v katerem odločno zagovarja vesoljske raziskave nasproti očitkom, da gre preveč denarja za te stvari, medtem ko ljudje na svetu stradajo. Avtor članka meni, da znanost in umetnost, s tem pa tudi človeška kultura in omika, ne bi napredovali, če ne bi nekega dela od tistega, kar omikani narodi ustvarijo, porabili za nove raziskave. Ravno te ustvarjajo nove možnosti in vire za odpravljanje revščine, bolezni in drugih stisk na svetu. Pa tudi vsa kultura je bila ustvarjena s tistim, kar so imeli ljudje trenutno na svojem času in sredstvih odveč. In tako je še danes.

Če bi porabili vsa sredstva, ki gredo zdaj v Združenih državah, v Sovjetski zvezi in tudi drugod, za vesoljske raziskave, rajši za lajšanje stisk na svetu, revščine, podhranjenosti, bolezni, nevednosti in kar jih je še, bi sicer to začasno, morda za nekaj desetletij, gotovo nekaj zaleгло, a potem bi se znašel civilizirani svet brez rezerv, brez novih možnosti, da pomaga, in brez perspektiv za bodočnost. In prišel bi čas, ko bi se današnji visoko razviti svet industrijske civilizacije sam znašel na robu stiske ali v njej.

Danes je omikani svet ravno zato v stanju, da pomaga zaostalim narodom, ker je zaradi razvoja svoje znanosti in tehnike napredoval hitreje kot oni. (Da bi lahko še precej več pomagal, a ne na račun znanstvenih raziskav in kulture, je drugo vprašanje). S svojimi možnostmi vedno prehiteva verjetnost kakih velikih svetovnih stisk, ki bi mogle postati katastrofalne za človeštvo, npr. pomanjkanje hrane, česar se vsi tako boje. Do tega pa ne bo nikoli prišlo, ker znanost hitreje odkriva nove vire hrane, za zdaj še teoretične, kakor človeštvo izkorišča stare.

Nagel razvoj znanosti pomeni zato varnostni jez pred vsemi predvidenimi in nepredvidenimi nesrečami svetovnega obsega, ki bi lahko zadele človeštvo. To velja tudi za še dokaj oddaljeno možnost preobljudenosti, četudi je postal strah pred njo že prava mora za velik del človeštva in tudi za katoliško Cerkev, ki se je znašla pred hudim moralnim in teološkim problemom omejevanja rojstev s kemičnimi sredstvi, s tabletami. Ve-

(Nadaljevanje s 3. strani)

GOVOR BREŽNEVA NA PROSLAVI REVOLUCIJE

Na slovesni proslavi petdesetletnice boljševiške revolucije v Rusiji, ki je bila prirejena v Moskvi za zastopstva inozemskih komunističnih partij in katere sta se seveda udeležili tudi zastopstvi italijanske in jugoslovanske partije, prvo pod vodstvom Longa, drugo pod Titovim vodstvom, je imel Brežnev govor, ki je trajal štiri ure in deset minut. Povedal je marsikaj, kar je vzbujalo zanimanje poslušavcev, a verjetno še bolj tistih, ki so sedeli doma in v tujini pri radijskih aparatih ali televizorjih, kakor pa udeležencev zborovanja, katerih njegove misli najbrž niso iznenadile.

Po splošni sodbi si je Brežnev prizadeval nekako rehabilitirati stalinistično obdobje v sovjetski partiji. Stalinovega imena sicer ni imenoval, a izrekel tudi ni nobene kritike na njegov račun. Zagovarjal je tezo, da sta se teorija in praksa sovjetske partije vedno skladali; ta trditev pa je v nasprotju s tistim, kar so trdili svoj čas Hruščev in drugi kritiki Stalinove dobe, namreč da je bila pod Stalinom enotnost teorije in prakse razbita. Vse odklone od stalinistične linije je označil Brežnev za odklone od leninizma; šel je celo še dalje in tolmačil uničenje vseh opozicijskih skupin v partiji kot potrebno in koristno dejanje celotne partije.

Tudi kar zadeva obdobje druge svetovne vojne, je Brežnev revidiral Hruščevovo stališče, da je Stalin zanemaril priprave za obrambo pred Nemci in da je bila Sovjetska zveza zaradi tega preslabo pripravljena na nenadni Hitlerjev napad. Brežnev je zdaj izjavil, da je sovjetska partija (ki jo je seveda imel Stalin takrat popolnoma v oblasti) pravočasno predvidela Hitlerjev napad in državo oborožila.

MOLK O HRUŠČOVU

O Hruščevovem obdobju v sovjetski politiki je Brežnev, kot že omenjeno, molčal. Niti omenil ni velikanskih sprememb in dramatičnih dogodkov, ki so se takrat odvijali in ki so temeljito spremenili vse sovjetsko življenje, zlasti z odpravo kulta osebnosti, osebne diktature in dotedanje zaprtosti nasproti svetu, pa tudi doslednega favoriziranja težke industrije na škodo življenjske ravni ljudstva. Zdi se, da smatra Brežnev vse tisto za obremenitev sedanjega sovjetske politične linije. Znameniti 20. kongres sovjetske partije, na katerem je Hruščov razkrinkal Stalinove zločine in kjer je dobil stalinizem ostro in zgodovinsko obsodbo, je omenil Brežnev le v dveh brezpomembnih stavkih.

Zelo pa je poveljeval sovjetsko vojsko; očitno je, da jo smatra sedanji sovjetski režim za zelo važno orodje svoje »politike

moči« in za nekakega partnerja in važno oporo vlade v njeni politiki. Niti sindikati niti nobena druga interesna skupina ali plast ni bila deležna v njegovem govoru take pozornosti, najmanj intelektualci, za katere je še vedno prav malo svobode. Tudi sedanji režim jih smatra samo za kategorijo, ki mora služiti ciljem partije pri »produciranju« masovne kulture in zabave za »delovne ljudi« ter za ideološko vplivanje nanje v smislu partije.

SVETOVNA KOMUNISTIČNA KONFERENCA

V pogledu zunanje politike se je Brežnev med drugim zavzel za sklicanje komunistične svetovne konference in za tesnejšo politično in vojaško strnitev vzhodnega bloka. Iz njegovih besed je bilo razvidno, da računa, da je večina inozemskih partij že pristala na tako svetovno komunistično konferenco. Zato je pričakovati, da bo prišlo do nje že v nekaj mesecih. Brežnev je poudarjal potrebo po enotnosti v svetovnem komunističnem gibanju, kljub popolni neodvisnosti posameznih partij — s čimer je očitno sprejel, vsaj formalno, stališče jugoslovanske in romunske partije. S tem v zvezi je Brežnev napadel kitajske komuniste in jih obdolžil, da skušajo razcepiti mednarodno komunistično gibanje in da ovirajo vietnamske komuniste v njihovem boju proti zločinskemu napadu Združenih držav. Ko je to govoril, sta dva kitajska diplomata, ki sta bila navzoča na zborovanju, zapustila dvorano.

Brežnev je potem zaključil, da bi mogli biti vojaški uspehi vietnamskih komunistov mnogo večji, če Mao Tse Tungova skupina ne bi ovirala koordinacije komunistične pomoči od zunaj. Sovjetska zveza pa je odločena, je rekel, še naprej pomagati Vietnamu, dokler ne bodo ameriški imperialisti prenehali z vojno in zapustili Vietnam. Dejal je tudi, da mora biti komunistični tabor buden, kajti nova svetovna vojna bi povzročila neizrekljiva opustošenja. Zato je treba ustanoviti enotno fronto proti imperializmu in vojni. Njegov govor je bil v splošnem bojevit.

PODPORA ARABCEM

Z zanimanjem so bile sprejete zlasti njegove besede o sporu na Bližnjem vzhodu. Rekel je, da so Velika Britanija in Združene države podprle »izraelsko agresijo«. Arabski narodi pa so se lahko ponovno prepričali, da je Sovjetska zvezi njihova prijateljica. Sovjetska zveza bo tudi z naprej pomagala »borcem za svobodo«. Ta pomoč bo lahko politična, gospodarska ali

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 12. novembra, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Kurent in njegove gosli«. Pravljičja, napisal Gustav Strniša; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 14.30 Sedem dni v svetu; 15.30 »Deset-yenski kovanec«. Radijska drama, napisal Shuntaro Tanikawa, prevedla Lada Mlekuz. Igra RO., režira Stana Kopitar; 17.30 Prijatelji zborovskega petja; 18.30 Kino, včeraj in danes; 20.30 Iz slovenske folklore — Rado Bednarik: »Pratika za drugo polovico novembra«; 21.30 Vaški ansambli; 22.10 Sodobna glasba.

• PONEDELJEK, 13. novembra, ob: 11.40 Radio za šole (za srednjo šolo); 12.10 Pomenek s poslušavkami; 13.30 Prikljubljene melodije; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.40 Radio za šole (za srednjo šolo); 18.00 Zbor »Monteverdi« Italijanskega Kulturnega Instituta v Hamburgu; 19.30 Misi in nazori; 20.50 Pripovedniki naše dežele — Vinko Belič: »Upanje«; 22.30 Slovenski solisti. Violončelist Ciril Škerjanec, pri klavirju Marijan Lipovšek.

• TOREK, 14. novembra, ob: 12.00 Iz slovenske folklore — Rado Bednarik: »Pratika za drugo polovico novembra«; 17.20 Slovenščina za Slovence, pripravil prof. Martin Jevnikar; 17.40 Dr. Danilo Šedmak: »Domišljija«; 17.50 Ljudske pesmi v izvedbi Ljube Berce-Košuta in Nerine Pelizon s Triom Možina; 19.10 Plošče za vas, quiz oddaja; 20.35 Manuel De Falla: »Lutkovno gledališče mojstra Pedra«, opera v enem dejanju; 22.45 Črni cvet, jazzovska revija.

• SREDA, 15. novembra, ob: 11.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Liki iz naše preteklosti: »Miroslav Vilhar«; 13.30 Glasba iz filmov in revij; 17.20 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 17.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol); 18.30 Znani solisti v Trstu, pripravlja Claudio Gherbitz; 19.10 Zdravniška posvetovalnica, pripravlja dr. Rafko Dolhar; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.25) »Za vašo knjižno polico«.

• CETRTEK, 16. novembra, ob: 12.00 »Tri in ena — Sobotni varjeté«, besedilo Danila Lovrečiča; 17.20 Pregled zgodovine italijanskega slovstva — Marija Kac'n: »Manjši slovstveniki 14. stoletja«; 18.00 Zbor »Jacopo Tomadini« iz Vidma; 18.30 Sodobni italijanski skladatelji; 19.10 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše. Pripravlja Krasulja Simoniti; 20.35 »Črni tulipan«. Napisal Aleksander Dumas, prevedel Silvester Škerl, dramatisiral Jožko Lukeš. Igra RO., režira Jože Peterlin.

• PETEK, 17. novembra, ob: 11.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Gospodinja nakupuje, pripravlja prof. Tone Penko; 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 19.10 Novele XX. stoletja — Alojz Kraigher: »Kakor kralj na svoji zemlji«; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe.

• SOBOTA, 18. novembra, ob: 12.00 Kulturni odmevi; 14.45 Pojeta: Anna Identici in Tom Jones; 15.00 Glasbena oddaja za mladino; 16.00 Avtoradio — Oddaja za avtomobiliste; 16.15 Pregled slovenske dramatike. Pripravila Jože Peterlin in Josip Tavčar. Druga oddaja. Slovensko gledališče v dobi razsvetljenstva; 17.20 Dialog — Cerkev v sodobnem svetu; 17.40 Obletnica meseca: »Marie Curie ob stoletnici rojstva«; 18.30 Veliki mojstri jazz-a: Harry James; 19.10 Družinski obzorjnik, pripravlja prof. Ivan Theuerschuh; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 »Tri in ena — Sobotni varieté«; 21.20 Vabilo na ples; 22.20 Za prijeten konec tedna.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 12. novembra, nedelja: Emil, Avrelj
- 13. novembra, ponedeljek: Stanislav, Nevenka
- 14. novembra, torek: Borislava, Jozafat
- 15. novembra, sredo: Leopold, Jerica
- 16. novembra, četrtek: Albert, Vanč
- 17. novembra, petek: Ljuba, Gregor
- 18. novembra, sobota: Milko, Hilda

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphi« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

NOVI PREDSEDNIK SENATA

Za novega predsednika senata je bil v sredo izvoljen senator Ennio Zelioli Lanzi. Novi predsednik se je rodil pred 68 leti v pokrajini Cremona in pripada demokristjanski stranki. Med drugo svetovno vojno se je udeležil odporniškega gibanja, član senata pa je že od leta 1948. Zadnjih sedem let je bil podpredsednik senatne zbornice.

Dosedanji dolgoletni predsednik senata Cesare Merzagora je zato odstopil, da bi se — kot je sam poudaril — lažje posvetil političnemu in parlamentarnemu delovanju. Merzagora se ne strinja s sedanjo vladno politiko, kar je javno povedal na nekem zborovanju, ki so se ga med drugimi udeležili predsednik republike, ministrski predsednik in mnogi drugi ministri. Ker je ob tej priložnosti kritiziral tudi ustanovitev dežel, so ga javno napadli tudi komunisti.

Vse kaže, da hoče Merzagora zdaj aktivneje poseči v politični boj, česar kot predsednik senata do zdaj ni mogel.

—0—

SLOVENIJA HOČE BITI SORAZMERNO ZASTOPANA

V skupščini LR Slovenije in sploh v slovenskih političnih krogih ter v tisku se je začela akcija za pravičnejše zastopstvo Slovenije v zvezni upravi v Beogradu in v diplomaciji. Slovenija je zastopana zdaj približno samo s 50% tolikih predstavnikov, kot bi morala biti glede na svoje prebivalstvo. Tega so krivi v veliki meri slovenski funkcionarji sami, ker se branijo iti v Beograd. S tem namreč izgube pravico do svojega stanovanja v Sloveniji in si nakopljejo tudi razne druge nevšečnosti ekonomskega značaja, pa tudi glede šolanja otrok itd. ali

pa morajo živeti ločeno od družine. Cela ministrstva so zato brez Slovencev.

Zdaj skušajo urediti vprašanje tako, da bi zagotovili slovenskim predstavnikom — to pa velja tudi za druge republike — primerne ekonomske pogoje v Beogradu in da se ne bi znašli na slabšem kot prej po večletnem službovanju v Beogradu.

PAPEŽ NA POTI OZDRAVLJENJA

Papež Pavel VI., ki je bil ob koncu preteklega tedna operiran zaradi bolezni, o kateri so poročali že več mesecev, je na poti naglega okrevanja. Z vseh strani sveta dobiva nešteto voščil za svoje zdravje. Zdravniki so prepričani, da bo popolnoma ozdravel in da ne bodo nastopile nikake pooperacijske komplikacije.

ZA SLOVENSKA ULIČNA IMENA V TRSTU

Občinski svetovalec Slov skupnosti Rafko Dolhar je te dni naslovil na tržaškega župana Spaccinija pismo vprašanje, v katerem ga opozarja na potrebo, da se nekatere mestne ulice poimenujejo tudi po slovenskih zaslužnih možeh. Svetovalec pripominja, da je občinska uprava že v preteklosti prevzela to obveznost in da je to vprašanje aktualno zlasti sedaj, ko je več ulic dobilo nova poimenovanja.

Od slovenskih zaslužnih mož, ki bi lahko prišli v poštev, navaja dr. Dolhar naslednja imena: glasbenike Marija Kogoja, Vasilija Mirka in Franca Venturini; zgodovinarja Josipa Godino-Vrdelskega; pesnika Iga Grudna; pisatelja Ivana Cankarja; pesnike Franceta Prešerna, Srečka Kosovela, Simona Gregorčiča, Franceta Cegnarja in Koseskega; slikarja Alberta Sirka; pisca Jako Stoka in končno še bazoviške žrtve.

Britanski laburisti izgubljajo glasove

V Angliji so imeli v četrtek preteklega tedna nadomestne volitve v treh volilnih okrožjih. V dveh sta zmagala konservativna kandidata za spodnjo zbornico. Edini konservativni kandidat, ki je bil pri teh volitvah poražen, je — Winston Churchill, eden izmed vnukov pokojnega velikega državnika. To pa dokazuje, da se Angleži vendarle ne zanesejo stoodstotno na — tradicijo.

GOVOR BREŽNEVA NA PROSLAVI REVOLUCIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

vojaška, glede na okoliščine. Te njegove besede si razlagajo v svetu kot jasno grožnjo, da je Sovjetska zveza pripravljena tudi vojaško podpreti arabske države v morebitni novi vojni z Izraelom. V kakšni obliki, o tem se da ugibati: ali samo z orožjem ali tudi z vojaštvom. Gotovo je le to, da je Sovjetska zveza s tem svojim vtikanjem v spor na Bližnjem vzhodu, ki bi ga seveda rada izkoristila, da dobi večji vpliv na 80 milijonov Arabcev, zelo za pletla tamkajšnji položaj in ga oddaljila od pametne in sporazumne rešitve. Dala je samo potuho arabski trmi, da se ne pogajajo z Izraelom za nobeno ceno — dokler ne bodo Izraelci uničeni, kot je te dni ponovno zatrdil voditelj organizacije palestinskih Arabcev.

Laburisti so izgubili pri teh volitvah sorazmerno zelo veliko glasov. V volilnem okrožju Leicester, kjer so imeli doslej večino 5500 glasov, so bili grdo poraženi. Konservativci so dobili 4000 glasov več. Še hujši poraz so doživeli v škotskem volilnem okrožju Hamilton, ki je veljalo za najtrdnjše laburistično trdnjavo v vsej Škotski. Še lansko leto spomladi so zmagali z večino 16.000 glasov. Zdaj pa je zmagal kandidat — ali pravilneje kandidatka — škotskih nacionalistov z večino 1800 glasov. To je advokatinja Winnie Ewing, ki bo odslej zastopala narodno zavedne Škote v britanski spodnji zbornici.

V Gortonu pri Manchesteru je laburistična stranka sicer obdržala svoj mandat, a njena večina se je skrčila na 580 glasov. Proti njej je kandidiral, kot omenjeno, Churchillov vnuk, Churchill-Spencer. Tolaži se lahko s tem, da je tudi njegov stari oče prvič propadel pri volitvah.

Politični opazovalci v Londonu si razlagajo ta laburistični poraz kot slabo znamenje za to stranko pri prihodnjih splošnih volitvah. Ljudje najbrž niso zadovoljni z gospodarsko politiko laburistične vlade — če so Britanci sploh kdaj zadovoljni z vladno gospodarsko politiko. Zdi se, da ne. Nekaj pa je pripomogel k porazu laburistov tudi porast škotskih nacionalistov, ki hočejo neodvisnost.

Avstrijska vlada v težavah

Vlada kanclerja Klause je imela od vsega začetka — odkar je Avstrijska ljudska stranka (ÖVP) sama prevzela vladno — načrtu, da zajezi preveliko trošenje proračunskega denarja in zmanjša kolikor mogoče državni proračun ter tako tudi zmanjša nevarnosti inflacije. S tem pa si je nakopala težave pri volivcih. Pri pogajanjih za novi državni proračun so predstavniki gospodarstva in kmetov sicer pristali na to, da doprinesejo svoj delež k tem naporom, upira pa se uradništvo, češ da se vlada ni posvetovala z njim, preden je sprejela ukrepe o varčevanju.

Gospodarstvo in kmetje pa grozijo, da če uradništvo ne bo doprineslo svojega deleža, tudi oni ne bodo podprli vlade pri varčevalnih ukrepih in ne bodo pristali nanje. To nezadovoljstvo z vladno gospodarsko politiko, ki je, objektivno gledano, nujna, se kaže tudi na političnem področju, kjer je vladna Ljudska stranka doživela pri deželnih volitvah v nekaterih deželah izgube nasproti opozicijski socialistični stranki. Po takem neuspehu v deželi Gornji Avstriji imata zdaj Ljudska in Socialistična stranka enako število zastopnikov v deželnem zboru — vsaka po 23 — in socialisti so prejeli v celoti celo 5000 glasov več kot Ljudska stranka. Tej grozi, da bo izgubila deželnega glavarja, če je ne podprejo liberalci s svojima dvema poslanecema. Ti pa so bolj za politiko nevtralnosti do boja med obema velikima strankama.

K vsemu temu se pridružuje še nevarnost stavk in pretiranih zahtev po povišanju plač. Nekateri kategorije uslužbencev in delavcev zahtevajo celo fantastična povišanja od 12 do 18%, medtem ko se produktivnost viša mnogo bolj počasi. Plače so se dvignile zadnja tri leta v nekate-

rih panogah, npr. uslužbencem v trgovini, za 25%, medtem ko se je obseg trgovine povečal le za 14%, cene pa za 11%. Celo zadnji kongres avstrijskih sindikatov je postavil mnogo nižje zahteve po povišanju, vendar pa se mnogi sindikalni funkcionarji ne ozirajo na to in tudi ne na splošni gospodarski položaj.

Kaže, da spadajo tudi Avstrijci k tistim narodom, ki so se preobdneli svobode in blaginje ter se izpostavljajo novim nevarnostim strastnih notranjepolitičnih in socialnih sporov. Ti pa lahko avstrijsko demokracijo odločilno oslabilo in uravnava jo pot kakim skrajnežem na levi ali na desni, kot se je to zgodilo v Grčiji in že prej v Franciji, kjer je De Gaulle samo logična posledica razprtij med strankarskimi politiki, katerim so bile strankarske, skupinske in osebne koristi več od narodnih.

POMEN VESOLJSKIH RAZISKAV

(Nadaljevanje s 1. strani)

soljske raziskave bodo brez vsakega dvoma odkrile in omogočile življenje na drugih planetih, preden bo človeštvo prišlo tako daleč. Pri tem ne bodo predstavljali več ovir niti daljave niti mraz in morda tudi ne več vročina, z umetnim ustvarjanjem ozračja, zlasti če upoštevamo, da napreduje znanost vedno hitreje in danes že s pravo vrtoglavo hitrostjo ter da bo odkrila še možnosti, o katerih se nam danes niti ne sanja, kakor se ljudem 18. in še 19. stoletja ni sanjalo o atomski sili.

—0—

Jugoslavija se pogaja z Evropsko gospodarsko skupnostjo za čimvečje carinske oajšave.

Zahodni časnikarji, ki so prisostvovali vojaški paradi za 50-letnico revolucije v Moskvi, so raznesli vest, da poseduje Sovjetska zveza vesoljsko atomsko bombo.

DIALOG S SMRTJO

V teh dneh nam je misel na smrt bližja kot običajno. Sicer se sodobni človek nerad ukvarja s tem vprašanjem; živi kakor, da bi smrti ne bilo, vsaj zanj ne. In vendar je smrt izmed vseh življenjskih danosti najbolj gotova, da, absolutna gotovost našega življenja. Vse drugo je le več ali manj verjetno in po svoji naravi in pomenu kaj relativno. Spričo tega ima vsak človek določen, zavestnejši ali nezavestnejši odnos do smrti, dasi se izogiba soočenju s tem vprašanjem. Toda smrt ostaja kljub temu največja gotovost našega življenja.

Človek je v zgodovini gledal na smrt pretežno v luči svojega verovanja. A tudi ta tradicionalna gledanja dobivajo v zadnjem času novo osvetlitev in poudarek. Za krščanstvo je v tem pogledu najznačilnejši doprinos francoskega filozofa in znanstvenika-paleontologa p. Teilharda de Chardina. Pa tudi v marksizmu odkrivamo v tem nove poglede. Tako beremo v oktobrski številki dunajske revije za dialog Neves Forum članek 41-letne

ga praškega filozofa Milana Machovca z naslovom: Marksizem in smrt, s podnaslovom: marksistična teorija komunikacije. Spričo aktualnosti vprašanja želim podati njegove misli.

MARKSIZEM IN SMRT

Človek obučje — komunicira s svojim prijateljem pa tudi s svojim nasprotnikom in to ne samo v svoji neposredni okolici, temveč more občevati tudi z zgodovinskim človekom iz drugih časov. Tako morem voditi dialog tudi s svojim »boljšim jazom«, s svojo lastno perspektivo, z vsemi svojimi možnostmi in željami — potem morem doseči končno tudi najvišjo možno obliko dialoga, to je dialog med »jazom« in »nejazom«. To je dialog s svetom »brez mene«, s kompleksnostjo tega, kar nisem »jaz«, kar je v bistvu ob polni zavesti konflikta moje biti in moje »nebiti« identično s smrtjo.

»Moja smrt« — edina absolutna gotovost v mojem življenju — ne pomeni za »moderne človeka« po pravilu sploh »nič«, kot je že zdavnaj poudaril Epikur. Smrt pomeni zgolj točko, končno točko nekega bivanja, torej nobeno bivanje več.

To pojmovanje je »normalno« in značilno le za človeka, ki je pogreznjen v stvari. Če omejim svoj »jaz« na posest stvari, njih razumevanje in uporabo, potem je smrt resnično zgolj »konec«, točka, s katero se zaključuje moje življenje.

Ce se pa v človeku razvije notranji dialog, težnja za rastjo in samoprepričanjem, iskanje za vedno višjimi oblikami »jaza«, potem smrt ne pomeni več neke točke, ne več »nebivanja«, marveč to moje »nebivanje« postane v meni resničnost, postane stvarnost moje življenjske usode.

S SMRTJO ŽIVETI

Potem ne živim le tako dolgo, dokler bivam, dokler sem, kakor bi to formuliral Epikur, ne le »pred smrtjo«, marveč »živim s smrtjo«, z doživljanjem svoje lastne smrti. V svojih načrtih in željah »računam« s smrtjo in po tem uravnavam svoje celotno življenje.

Smrti odstraniti ne morem, pač pa jo zmorem vključiti v svoje življenje. To pomeni, da svoje življenjske ideale tako preoblikujem, da jih smrt ne uniči, marveč izpopolni.

Lahko postavim vprašanje, kaj pomeni svet »brez mene«, svet z mojo smrtjo, in to morem predpostaviti svojemu aktivnemu odnosu do sveta.

Dialog s smrtjo je dialog s svetom »brez mene«, z absolutnim »ne-jazom«. Samo v tem najdem končno in povsem samega sebe, kajti le spričo smrti se mi razodene, kaj je bilo v mojem življenju in v mojem »jazu« bivanjsko važnega in pomembnega.

Na mrtvaški postelji ni več laži in taktiziranja; človek stoji končno popolnoma gol sam pred slabo. Šele spričo smrti spozna, za kaj je v življenju resnično šlo: če ne za več — navadno je tako — vsaj za to, da si želimo, da bi nas otroci, ko dorastejo »razumeli«, gledali v nas poštene ljudi, in na tihem upamo, da bodo »naša stvar« nadaljevali.

Marija Kržič (Dalje)

Nürnberška „železna devica“

Bram Stoker — Prevedel F. J.

■ 2 ■

V vročem julijskem soncu smo se večkrat ustavili, da bi si odahnili, občudujoč lep razgled, ki se je razgrinjal pred nami, in posebno obširno ravnino, posejano z mesti in vasi in obrobljeno s sinjo verigo daljnih gora. In od tega razgleda so se nam pogledi vedno spet vračali k mestu pod nami, z njegovimi nešteti šilastimi pročelji ozkih starih hiš in z obsežnimi, strmimi rdečimi strehami, s katerih so mežikala ozka podstrešna okenca. Na naši desni so se dvigali grajski stolpi, najbližji pa nam je bil Stolp tortur, mračen in mogočen stolp, ki je služil nekdanji ječo in mučilnico. Ta velja za eno največjih zanimivostih, in zlasti še zaradi takimenovane »nürnberške železne device«, ki še vedno stoji v njem in že stoletja uživa žalostni sloves kot eden najhujših dokazov grozotne okrutnosti, katere je sposoben človek. Dolgo smo se pripravljali, da bi si jo šli ogledat, in zdaj smo končno bili na tem.

Ko smo se spet enkrat ustavili med hojo in se naslonili na grajski zid, ter se zadržali na mestu in vrtove pod seboj, je vzbudil našo pozornost ljubek prizor na vrtu pod nami. Ravno pod mogočim sivim zi-

dom je ležala velika, lepa črna mačka in se igrala z majhnim, prav tako črnim mladičem. Migala je z repom, ki ga je muček skušal ujeti, ali pa ga rahlo odrivala s šapami, da ga je še bolj razvnela v igri. Bilu je res lepo videti tam v soncu, ki je vroče pripekalo na ozki vrt med grajskim zidom in stenami lepih ponosnih starih hiš, ki jih je čas napravil samo še lepše.

Elias P. Hutcheson je izluščil iz zida manjši kamen in se pripravljal, da ga vrže na vrt. Moja žena je to opazila in ga prišla za roko.

»Nikar, gospod Hutcheson. Lahko bi zadel mucka.«

»Nikakor, gospa. Pazil bom. Zabavno bo videti, kako se bosta začudila, odkod je nekaj priletelo.«

»Rajši ne, gospod Hutcheson, mu je prigovarjala moja žena.

On pa se ni dal pregovoriti.

»Vaš strah je popolnoma odveč, gospa,« je rekel. »Saj veste, da še muhi ne bi storil žalega. Rad imam živalice. Vrgel bom kamen daleč proč, da ju ne zadenem. Boste videli, kako smešno se bosta začudila.«

(Dalje)

Tržaškega

Finžgarjev dom - dom openske mladine

Zadnjo nedeljo v oktobru je bil v Finžgarjevem domu nedeljski prosvetni popoldan. Nastopili so spet naši openski študentje, ki igrajo v svojem godalnem kvintetu »Pleiades«. Ogrelji so posebno mlade poslušavce v dvorani.

V drugem delu pa je zaživel pred nami Finžgarjev svet, to se pravi naša Gorenjska, v kateri je bil rojen, kjer je živel in deloval pisatelj, po katerem ima Dom ime. V lepih barvnih slikah smo se bližali temu svetu, vmes pa so bile recitacije in pripovedi iz Finžgarjevih literarnih del ter glasba in petje. Večer je bil zares prijeten in zanimiv.

To nedeljo, 12. novembra pa bo na vrsti drug tak večer z barvnimi slikami, s pripovedmi in petjem. Prikazan bo slovenski svet, ki ga malo poznamo. Začetek ob petih popoldne.

PRIREĐITVE V FINŽGARJEVEM DOMU

Prejšnjo nedeljo je bila v našem Finžgarjevem domu prva prireditve v letošnji sezoni za otroke. Nekoliko pozno, a dobro je tudi to.

Glede na potek prve prireditve pa so izrazili nekateri starši željo, da bi bile prireditve vsebinsko malo bolj pestre in da bi tudi dalje trajale. Mogoče bi bilo prav, če bi teh mladinskih sestankov (ker na njih naj bi se pač shajala predvsem mladina) ne jemali preveč kot prave prireditve s togimi točkami, ki se naglo odvijajo in nato hiter konec, kakor da se prirediteljem mudi, da imajo dvorano čimprej prazno. Mladina naj ne bi imela občutka, da

je tam samo mimobežen gost. Med zidanjem dvorane in pri njenem odprtju se je veliko govorilo, da je dobila openska mladina končno svoj dom, v katerem se bo lahko počutila doma. Toda od takrat je minil že lep čas, prireditve pa je bilo sorazmerno malo in še te so bile kratke. Mogoče bi bilo dobro, če bi mladini ob taki priložnosti kdo spregovoril, morda kak vzgojitelj ali vzgojiteljica in jim kaj povedal s področja vzgoje, dogajanja v svetu, kakšno pravljico ali kar koli. Lahko bi jim prebral tudi pravljico ali odlomek iz kake lepe mladinske knjige ter jim vzbudil zanimanje zanjo in za branje sploh.

Tudi dijaški orkester »Pleiades« nastopa preveč koncertno. Zaigra nekaj skladb na odru, kot na koncertu, in konec. Otroci pa bi ga radi dalje časa poslušali. Zanje ni važno, če se skladbe tudi trikrat ali štirikrat ponovijo, če jih orkester nima naštudiranih kaj več. Glavno je, da bi jim igral in ostal nekaj več časa med njimi. Nič ne de, če bi se mali pri tem malo zavrteli, odraslim, razen morebiti materam in očetom, pa naj bi bil vstop ob takih priložnostih zabranjen, če so prireditve res namenjene mladini.

Še vedno tudi ni nič slišati, da bi namestili naštudirati z otroki kako igrice ali nastop. Tudi o tem se je pred odprtjem Finžgarjevega doma govorilo, vsaj med otroci, ki bi radi igrali.

Veseli smo lepe dvorane, vendar pa se ne bi smel pojaviti vtis — vsaj ne pri otrokih — da je dvorana prelepa zanje.

Sklepni zbor 10. slovenskih športnih iger

V soboto zvečer je bila gledališka dvorana Kulturnega doma v Trstu tako zasedena kot ob najodličnejših in najbolj reprezentativnih predstavah našega Slov. gledališča ali kakega drugega znanega gledališkega in glasbenega ansambla. Tokrat pa so dvorano napolnili naši športniki, a prisotni so bili tudi številni ljubitelji športa. Prireditelji in organizatorji 10. jubilejnih slovenskih športnih iger so po našem mnenju pravilno ravnali, ko so izbrali Kulturni dom za zaključno manifestacijo teh športnih iger, ki so več mesecev bile središče zanimanja in aktivnega športnega udejstvovanja stotin in stotin slovenskih mladincev in mladink.

Popolnoma upravičeno je zato predsednik S. Ž. »BOR« Dušan Košuta v slavnostnem govoru poudaril zadovoljstvo in veselje prirediteljev in organizatorjev iger, ker se jim je posrečilo razgibati tako množico slovenske mladine, kakršne ni mogla doslej razgibati nobena druga dejavnost. S tem so bili vsaj delno poplačani trud, požrtvovalnost in napor tistih oseb, ki so nosile glavno težo in breme te mogočne manifestacije.

Dnevni tsik je že podrobno poročal o rezultatih in uspehih, ki so jih v raznih športnih disciplinah dosegli tako posamezniki kot športni klubi in društva. Zato jih ne bomo

na tem mestu ponavljali. Naglasiti pa moramo, da so 10. jubilejne slovenske športne igre zgovoren in otipljiv znak g'oboke življenjske tukajšnje slovenske mladine in njene trdne ter odločne volje, da se brez manjvrednostnih kompleksov, brez predsodkov, vedro in optimistično vključi v življenje ter da umsko in telesno prekinjena prispeva svoj delež k napredku celotne družbe.

To voljo naše slovenske mladine je spoznala tudi italijanska javnost; spoznali pa so jo zlasti tukajšnji oblastveni organi, ki so po tržaškem občinskem odhorniku Ceschiu v soboto v Kulturnem domu med drugim dali javno priznanje njeni pridnosti, požrtvovalnosti in resnosti. Besede, ki jih je spregovoril predstavnik tržaške občine, niso namreč izzvenele kot običajna priložnostna pohvala, temveč tudi kot slovesna obveza in zaveza, da bodo odgovorni krogi naši mladini — in s tem, upamo, celotni naši manjšini — odslej nudili tisto moralno in gmotno pomoč, ki jo upravičeno zasluži in ki jo je od družbe dozdaj čestokrat zaman pričakovala. To je po našem mnenju tudi eden izmed pomembnih uspehov slovenskih športnih iger, uspeh, s katerim so te igre nadvse častno proslavile svoj 10. jubilej.

Komu pa je potem namenjena? Če se otroci zdaj ne bodo navadili hoditi vanjo, se je bodo izogibali tudi, kadar bodo veliki. In če bodo zdaj razočarani nad programi, bodo prenehali hoditi vanjo, ko bodo nekoliko odrasli, in si bodo iskali zabavo drugje. Tega pa openski starši, ki dajo kaj na dobro vzgojo svojih otrok, ne bi radi. Zato se obračajo preko našega lista na odgovornost, da posvetijo malo večjo skrb in ljubezen sestavi programov in otrokom sploh. Naj jim ne bo glavni namen dvorana, ampak mladi rod, bodočnost našega naroda in naše manjšine, pa tudi Cerkve, ki tudi gradi že na mladini.

—0—

PEVSKI ZBOR JACOBUS GALLUS ISCE NOVE PEVCE

Pripravijo se lahko vsi ljubitelji zborovskega petja, tudi taki, ki še niso sodelovali v nobenem pevskega zboru.

Razglasitev velja za: SOPRANE od 18. do 30. leta; ALTE od 18. do 40. leta; TENORJE od 18. do 35. leta; BASE od 18. do 45. leta.

Avdicije se vršijo vsak ponedeljek in vsak četrtek ob 20. uri na sedežu zbora v ul. R. Manna 29.

Razglasitev velja do 30. decembra 1967.

CESTITAMO

Na tržaški univerzi je pred dnevi diplomiral za doktorja ekonomskih in trgovskih ved g. Rafael Sežun.

Novemu doktorju iskreno čestitamo prijatelji in uprava Novega lista.

Beneška Slovenija

St. Lenart:

NOVOMASNIK

Dne 29. oktobra je daroval svojo prvo sveto mašo pater Karel Primožič (Primosig), tukajšnji domačin. Novomašnik si je izbral težavni poklic misijonarja. Pozdravljamo ga in mu želimo mnogo uspeha v njegovem poklicu. Novi misijonar je sedmi in zadnji sin sorazmerno revne družine.

Ob tej priložnosti je zaslužni zgodovinar Beneške Slovenije Angel Cracina spisal knjižico — kot jih je sestavil več v zadnjih letih —, v kateri nam prikaže zgodovino novomašnikov družine, razpravlja o primku Primožič in podaja zgodovino cerkve sv. Antona v Barganjaku (Gor. Mjersa, St. Lenart). Spis je opremljen z več ilustracijami in je zelo bogat na vsebini. Beneški pesnik Zdravko je novomašniku na čast zložil primerno lepo pesem, ki je tudi natisnjena v knjižici.

—0—

Pa še eno veselo iz naše fare. Bodoči doktor teologije Marino Hvalica (Qualizza) je postal profesor literature v malem videmskem semenišču. Tu je toliko let deloval naš veliki in nepozabni oče Beneške Slovenije Ivan Trinko. Naša želja in upanje je, da bo g. Hvalica postal njegov vreden naslednik.

Speter: ZACETEK ZIME

Kmetje po obronkih naših gora so že veselo upali, da bo lepo oktobrsko vreme še nekaj časa trajalo. Radi bi si namreč bili spravili domov še zadnjo steljo, pa tudi kaj drv, saj za jesenske pridelke že tako ni bilo potreba dosti truda, da bi jih znosili na kašče ali v hrame, ker jih je bilo pač malo.

NA GROBOVIH

Goričani še vedno v starem tradicionalnem duhu obhajajo spomin vernih duš. Običajno vsesvetno deževno vreme je še pripomoglo k vzdušju, kakršno je v navadi ob »vahtih«. Na glavnem goriškem pokopališču so bili vsi grobovi okrašeni, povsod so gorele svečke ali lučke kot živ dvogovor med onimi, ki so šli, in nam, ki smo še ostali.

Goriški nadškof je v glavni pokopališki kapeli daroval zadušnico za vse pokojne. Nato je obiskal vsa okoliška pokopališča. Vojaške oblasti so poskrbele za zadušnice in polaganje vencev na grobnicah na Oslavju in v parku »Rimembranza«. Posebna štafeta je prinesla gorečo bakljo v ta park in od tod v oslavsko kostnico, kjer je ostala prižgana do sobote zjutraj in so jo nato v štafeti odnesli v kostnico v Redipuglii.

Podobne slovesnosti na vojaških pokopališčih so bile tudi onstran meje. Ganljiva je bila spominska proslava pri kostnici na griču sv. Antona nad Kobaridom. Odposlanstvo bivših bojnikov iz Gorice je prineslo v tamkajšnjo kapelo velik križ iz kovanega železa in dragocene svečnike, izdelane na podoben način; poleg tega še oltarne prte in podobno cerkveno opremo.

Naslednji dan je prispelo v Kobarid tudi posebno odposlanstvo iz Čedad pod vodstvom senatorja Pelizza, ki se je udeležilo pri kostnici zadušne maše.

- Kanalska dolina

Spravljanje po naših bregeh bo pa sedaj otežkočeno. November je namreč že pokazal svoje prvo zimsko lice. Muzci in matajurska pobočja so že pobeljena s prvim snegom. Mestni smučarji so se že veselili, češ da bo za praznike kar dobra smuka. Začelo je pa deževati, se menjavati z lepim vremenom, pa zopet snežiti, tako da imamo v enem dnevu po troje sprememb, ki pa niso v korist ne nedeljskim izletnikom ali smučarjem, še manj pa zemljiškim obdelovalcem.

Prejeli smo:

TRBIŽ

V Kanalski dolini se je vedno mnogo govorilo in razpravljalo o služnostnih pravicah v gozdovih, ki so last Verskega sklada v Rimu. Saj so zlasti za kmetijstvo močan gospodarski steber. Znani so tudi nepretrgani prepiri med upravičenci in gospodarji obremenjenih gozdov. Ti so se začeli že pod Avstrijo, so dosegli svoj višek pod fašizmom z zmagovito pravdo pred kasacijskem sodiščem v Rimu in se nadaljevali tudi po zadnji svetovni vojni.

Zadnje čase pa vlada v zadevi pravo zatišje. Upravičenci si smejo sekati pristoječe jim količine lesa in se kar nič ne pritožujejo. A tudi gozdna uprava pridno šeka na tisoče kubičnih metrov hlodovine. Drzni jeziki govore, da gozdna uprava namenoma ne dela težav upravičencem, da ima bolj proste roke pri izrabljanju gozdov. Ko bo prišlo do cenitve in ugotovitve lesnih zalog, se utegne izkazati, da gozdovi ne bodo mogli več zadostovati zahtevam upravičencev, in ti bi mogli biti, po mnenju teh govoric, nujno prikrajšani in bodo tako oškodovani.

MORO V REDIPUGLI

Na državni praznik dne 4. t. m. je obiskal veličastno kostnico v Redipugliji tudi ministrski predsednik Moro. Svečanost je imela letos še poseben poudarek, ker je predsednik v svojem govoru naglasil, da so žrtve veliko doprinesle k nedotakljivosti državnih meja. V svoj govor je tudi povezal žrtve v Južnem Tirolu, ki so padle v zahrbtnih atentatih nemških teroristov. Po ganljivi svečanosti je ministrski predsednik odšel preko Vidma v Vicenza. S tukajšnjimi oblastniki ni imel časa za sestanek, edino senatorju Vallauriju je obljubil, da se bo pozanimal za vsa pereča vprašanja goriške pokrajine. Povabil ga je tudi v Rim, da bo bolj natančno razložil vsebino goriških teženj.

Kakšne so te težnje, so izrazili tudi člani italijanskih mladinskih organizacij vseh strank v posebni spomenici, ki so jo poslali Aldu Moru. V prvi vrsti zahtevajo, naj se postavi v Doberdobo, protosinhron, da bo bodoči rod dobil na domačih tleh nujno zaposlitev.

ZA SOLSKE ZGRADBE

Goriški občinski svet je odobril občinski načrt za nove šolske zgradbe. Načrt predvideva poldrugo milijardo lir stroškov v ta namen. V načrtu so štiri nove osnovne šole, tri enotne srednje in dve višji srednji. Občinski odbornik za javna dela Lupieri je k načrtu pojasnil, da se bo med drugimi zgradilo tudi poslopje, ki bo v Ulici Campi, ki bo imelo deset učilnic za približno 200 učencev. Liberallec Fornasir je v zvezi s prostorom za slovenske šole v ulici Campi izrazil mnenje, da bi bilo bolje izbrati kak drug kraj in morda celo pridružiti slovenske šole italijanskim. Slovenski odborniki so pa povdarjali zadovoljstvo, da se je občina vsaj načeloma odločila za poseben slovenski šolski center, ki bi naj torej bil nekje ob ulici Campi. Odbornik Lupieri je kolegi Sviligoju še posebej poudaril, da pomeni ta izbira prvi korak k moderni uredbi slovenskih šol v Gorici.

Prejeli smo:

Števerjan - Ščedno:

CESTA IN MLEKO

Enkrat se lahko oglasimo tudi mi Ščedenci! Zadovoljni smo, ko vidimo, da so našo cesto vendarle začeli popravljati in širiti. No, vsaj obljuba se je izpolnila. Upamo, da jo bodo kasneje tudi asfaltirali. Hvala in čast vsem, ki si za to prizadevajo.

Treba pa bi bilo rešiti še en važen problem. Zadeva je tale: Ščedenci imamo preobilo mleka samo za enega mlekarja, a še ta je že ostarel. Več kot toliko ne zmore, pušča mleko doma, pol vzame, pol pusti. Na tak način hlev ne daje dohodka. O tej zadevi bi se moralo kaj pametnega ukreniti. Ali postaviti v Števerjanu mlekarjo? Ali nastaviti mlajšega in vnetega mlekarja? Da bo kmet tako siguran, kam s svojim pridelkom. Nič napačnega ni, če gredo prispevki za »Dom«, za zvonove, ampak še važnejša bi bila mlekarja, in tudi če bi jo postavili na »placi« v palači.

Vaščan

VINSKA KUPCIJA

Po naših Brdih se kmetje povsod vesele res prav dobrega vina, tako po količini kakor tudi po kakovosti. Nekateri vinogradniki so pridelali vino, ki ima po 14 stopinj in tudi več. Mesec pred trgatvijo ni bil kaj prida dober za grozdje, toda tik pred obiranjem se je vreme znatno zboljšalo, dnevi so bili sončni, kar je pripomoglo, da je grozdje pridobilo na sladkorju. Dobre kapljice ne manjka, zato kmetje sami prodajajo vino in ga ne dajejo radi »grosistom«; tudi cena je kar dobra, saj nekateri prodajajo tokajec po 230 lir za liter in še več.

Kot običajno smo tudi letos praznovali vseh vernih duš dan. Domači župnik je imel pri grobovih ganljiv govor; zaradi slabega vremena pa je procesija bila le v cerkvi.

Solkansko polje:

NAŠE GOSPODARSTVO IN LETINA

Kakor smo že pisali v Novem listu, je ves naš okraj podvržen suši najhujše stopnje. Letos se je to posebno pokazalo. Že prvega pridelka, to je graha ni bilo nič. Krompir je obrodil le tistemu, ki je vsadil tuje seme, dobro pognojil, globoko zoral in zastrupil koloradskega hrošča. Kdor je sadil domače seme, ni skopal niti toliko, kolikor je v zemljo vsadil. Tudi sirka nismo imeli nič, za činkvantin in jesensko sejanje je prišel dež prepozno. Pšenice je bilo malo, ker je kmetje niso mogli sejati zaradi neprestanega dežja ob setvi.

Prizadeta je bila tudi trta, a je vseeno vzdržala. Nekateri sosede je obiskala tudi toča. Kljub vsemu smo imeli srednjo letino in dobro vino. Zelo žalostno pa je z živinsko krmo, ker smo imeli komaj dve dobri košnji.

Letos se je pojavilo dosti škodljivega mrčesa. O hrošču smo že govorili; dosti rdečega radiča pa je požrla neka majhna uš. In na koncu se sedaj v jeseni vidi, kako gosenice kar pred očmi žrejo listje z repe.

Sele četrtega septembra je zelo močno zmočilo, a je za jesensko setev le bilo prepozno. Stari kmečki pregovor je, da mora priti za dobro jesensko setev zadnji dež vsaj 15. avgusta. Rešilo pa je trto in tudi nekaj otave.

V Ulici Brigata Etna so mestni delavci postavili namesto lesenih električnih drog cementne. Čudno pa je, da niso drog zamenjali tudi v ulici Scogli, ker so tudi ti popolnoma gnili. Zato naj občina poskrbi, da se ne bo pripetila še kaka nesreča, ko bo padel kol kakemu mimoidočemu na glavo.

OBVESTILO

Ravnateljstvo učiteljskega in gimnazijskega učiteljskega s slovenskim učnim jezikom v Gorici obvešča, da bo v nedeljo, 12. novembra ob 10. uri roditeljski sestanek v risalnici učiteljskega v ulici Croce.

Starši dijakov ali njihovi namestniki so naproseni, da se sestaneka udeležijo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Uprizoritev „Anarhista“

Tretjega novembra je bila v Kulturnem domu premiera Stokove dvodejanke »Anarhista«, ki jo je Slovensko gledališče pripravilo nekako ob robu rednega repertoarja, da bi s tem počastilo 100-letnico rojstva pisatelja in predstavo nekako vokvirilo v 100-letnico slovenskega gledališča.

Jaka Stoka je po rodu Kontovelčan in je pred petdesetimi leti s svojim idealizmom, pisateljsko in igravsko darovitostjo razgibal slovensko prosvetno življenje med tržaškimi Slovenci. Bil je soustanovitelj Dramatičnega društva v Trstu in začetnik poklicnega gledališkega delovanja v Narodnem domu. Zato se ga seveda ob proslavi slovenskega gledališča z vso upravičenostjo spominjamo na Tržaškem, kjer je polagal temelje slovenski ljudski igri in gledališču.

Stokove dramske igre so tipični odraz dobe, v kateri je Stoka živel in deloval. Njegovi junaki so kmečki očanci, so obrtniki in pometaci, mali posestniki in gruntarji, občinski tajniki, trgovski agenti in žandarji, le ob usodnih trenutkih se pojavijo med njimi glavarji in podobni oblastniki. Stoka se suče med temi preprostimi ljudmi, jih posluša in opazuje in se jim od srca smeje. Spremlja jih, ko so župani in občinski možje, ko zaslišujejo in sodijo, razlagajo svoje mnenje in sodbe. Pisatelj se ne roga njihovi preprostosti, preveč rad jih ima, da bi se norčeval iz njih, posluša jih, obnavlja njihovo duhovnost in naivnost ter spremlja njihove zaključke.

Ob tem nastaja tista preprosta besedna in položajna komika, ki je tipična samo za ta domači svet in seveda karakterna, saj je vsak Stokov junak po svoje komičen v svoji resni zavzetosti.

Iz Stokovega »Anarhista« diha tedaj slovenski tržaški okoliški svet izpred pol stoletja. Nič ni v njem tako izumetničenega kot v sodobnih zgodbah slavni dramatikov — in vendar se gledavec ob taki igri prav nič ne dolgočasi. Gotovo ne more biti repertoar sestavljen samo iz takih iger, a hočemo reči, da prinesejo »Anarhisti« prej osvežitev kot pa bojazen, da nismo zadosti napredni.

Režija Jožeta Babiča je želela pripraviti predstavo nekako v čitavniškem žanru, kar se nam zdi edino pravilno. Škoda le, da v tem ni doslednosti. Tako bi, po našem mnenju, ostali pri pristnejši zamisli, ko bi v v začetku ne napovedovali nastopajočih po zvočnikih, ampak, da bi v pristnosti časa predsednik čitavnice stopil na oder in napovedal spored večera. Tudi igravci bi lahko ostali poslušavci na koncertu v slogu čitavnice brez kakršnega koli hitenja v temi. Seveda bi moral biti potem tudi govor na koncu tako vokvirjen, da bi kljub temu, da je sodoben, bil vendar tudi čitavniško zaključen.

Igranje je lahko posnemanje igravcev izpred, recimo petdeset let, lahko pa je realistični dramski prikaz tedanjega življenja tistih ljudi, ki v dvodejanki nastopajo. Zdi se, da je Babič bolj po-

skušal posnemati igranje preteklosti, čeprav ni bil dosleden. Če bi skušal podati realno podobo tedanjih ljudi, potem bi jih oblekel drugače, saj so to kmetje iz Kozje vasi. Skoro tudi ni nihče zaigral pristnega kmeta, kot edino le Milič, vsi drugi so bili meščani, nekaki pisarji. Ne da bi težili v kako pretirano zaostalost in kmečko nerodnost, bi vendarle lahko izluščili pristnejšo podobo tedanjih naših kmečkih ljudi.

Kot smo že omenili, se nam zdi, da je ustvaril najbolj enovit in dosledno zgrajen tip veleposestnika Alojz Milič. Njegova bahavost in zavist, njegov notranji nemir, ki ga skrbno zakriva ponos, je dosledno in zelo dobro ujet v celotno podobo. Dober lik župana je ustvaril Joško Lukeš, izrazita in enovita podoba je to, le malo morda preveč mesten.

Zevnik Silvija Kobala se zdi preveč teatraličen in povsem nekmečki tip. Starešiničev kmet tudi preveč meščanski, Raztresenov pomaga ustvarjati

vzdušje, v kolikor ni mestoma preveč teatrično poudarjen. Isto velja tudi za Turkovo podobo, ki gotovo ni kmečka.

Zelo dobro podobo občinskega tajnika je zadel Adrijan Rustja, morda eno izmed najbolj doslednih podob, pogojeno v maski in mimiki, kar jih je doslej ustvaril. Ob njem pa je prav tako dobro izoblikoval občinskega slugo Martinka, Edvard Martinuzzi. To je sicer vloga, ki je že napisana tako, da jo je prijetno igrati. Martinuzzi ji je dal svoj komični igravski izraz, da je polno zaživel. Nevarno je le, da pri Martinuzziju zdrzne v komedijanstvo, ker vabi v to tu pa tam besedilo, Martinuzzi pa gre rad za njim. Vendar mora ostati v mejah igre, da ne bi zašel v pretiranost.

Manjši vlogi imata še Rado Nakrst in Dušan Jazbec.

Predstava prijetno teče, zelo pa moti prepogosta napačna izgovorjava vokalov in napačni naglasi. V tem oziru je občutiti odsotnost lektorja. Zenski kvintet ali sekstet prijetno zaključuje predstavo.

Ceprav je Stokova dvodejanka znana tržaškemu občinstvu, saj je bila tudi po zadnji vojni večkrat na sporedu naše radijske postaje in jo je Slovenski oder igral po odrih v naših vaseh, bo ponovna odrska realizacija tega dela gotovo zadovoljila tudi današnje slovenske gledavce. J. P.

Razmišljanje o načelih in slovenski narodnosti

Znani slovenski filozof in esejist Vinko Brumen je izdal pred kratkim pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu zanimivo in precej obsežno knjigo (okrog 280 strani) pod naslovom »Iskanja«. Izšla je kot 64. izdaja omenjene založbe, kar je glede na razmere nadvse časten rezultat, tako z literarnega in splošno duhovno ustvarjalnega vidika kot tudi v pogledu organizacijskega in finančnega napora.

SIMPATICEN UVOD

Prof. Brumen je razdelil svojo knjigo v pet delov: »Brez vodnikov in luči«, »Od načel do dejanja«, »Misli o kritiki«, »Naseljenci in narodnost« in »Največja pa je ljubezen«. Temu je dodana »Uvodna beseda« na dveh in pol straneh. V uvodu skromno naglašajo: »Kakor vsak pisec, zlasti kadar ga še tesnita čas in obseg pisanja, sem v knjigi povedal in tudi podčrtal to, za kar sem mislil, da moram povedati, ker spada k stvari, to je k namenu knjige. Nisem pa izpovedal vsega, kar bi še mogel povedati. Marsikje pokažem le en obraz ali vid resnice, ne pa vse resnice. Cesar ne trdim, torej s tem ne zanikam, ne tajim in še manj zavračam. Kar sem napisal, to mislim, a marsikaj drugega tudi mislim ali vsaj dopuščam, pa v knjigi opuščam. Ni nujno, da za zmeraj. Z ničemer pa nočem nikogar učiti, kaj naj sodi o tej stvari ali kako naj ravna v onem primeru. Zase iščem rešitev, le da pri tem naglas mislim. Vesel pa sem vsakogar, ki hoče misliti z menoj. Ni treba, da enako.«

PROTI MEDSEBOJNI NESTRPNOSTI

Po tem simpatičnem uvodu nas tudi knjiga nikakor ne razočara. Res da marsikak bravec, ki je tudi sam precej razmišljal o stvarih, o katerih piše prof. Brumen, in ki enako globoko občuti iste probleme, ne bo v vsem prireditelj avtorju, ker igrajo pri tem veliko vlogo pač lastne izkušnje in spoznanja; a v glavnem se bo vendar strinjal z njim in se pri tem čutil, kako bistro in s čutom za bistveno je znal avtor obravnavati naše pedagoške, filozofske, kulturne in narodne probleme.

Prvi del knjige, »Brez vodnikov in luči«, je bolj kratko (6 strani) razmišljanje o duhovni in narodni situaciji pisca samega in drobca slovenske narodne skupnosti, sredi katere živi. Ne moremo mimo, ne da bi citirali vsaj kratek odlomek iz tega dela knjige, odlomek, ki značilno izraža avtorjevo miselnost, nasprotno vsakemu totalitarizmu ali samosvojemu prisvajanju resnice: »...Najhujša zverina med vsemi, prava volkulja, ki nam zapira pot iz temne goščave na goro luči, je medsebojna nestrpnost. Ta ni samo neumevanje in nepriznavanje pravice do drugačnosti, je neumevanje nemogućnosti, da bi vsi ljudje mislili isto ter delali enako.«

SVOBODA JE NAJVEČJA VREDNOST

V drugem delu, »Od načel do dejanja«, razpravlja o uresničevanju in izvajanju načel v praksi in nastopi proti takimenovanemu »kačurstvu«, ki hoče uresničitev načel brez upoštevanja real-

nosti, to je možnosti, če so tista načela v danih razmerah sploh uresničljiva. Tu se spusti včasih tudi na teološko področje, v glavnem pa se drži filozofskega terena.

Tu citira tudi znamenite besede slovenskega filozofa J. Jančkoviča: »Bog je dopustil tudi zlo... ker svoboda je tolika vrednota, da ga v očeh božje previdnosti odtehtava. Stvarstvo s svobodnimi bitji je kljub grehu neizmerno popolnejše, kakor bi bilo brez njih... Svoboda dela iz nas najodličnejše, povsem edinstveno bitje v naravi. Vse drugo dogajanje v svetu je kakor gibanje ure, ki mu je ves potek v naprej določen...«.

Tretji del, »Misli o kritiki«, je predvsem razmišljanje o cenzuri tako s strani Cerkve kot s strani države. Posebno zanimivi in izvirni so tudi odstavki, ki govorijo o tem, kako zavira iskanje spoznanja in resnice tudi prevelika vernost izročilu in miselnim šolam. Razpravlja tudi o pravi in napačni kritiki.

VPRASANJA NASE NARODNOSTI

Četrty del je v nekem smislu najzanimivejši in najaktualnejši, ker obravnava vprašanja naše narodnosti, pod naslovom »Naseljenci in narodnost«, a naslov ni najbolj posrečeno izbran, ker zadeva marsikaj tistega, o čemer razpravlja avtor, vse Slovence in tudi naše zamejstvo. V tem poglavju načne mnogo vprašanj, ki se vzbujajo glede slovenstva. Zanimivo je zlasti njegovo razpravljanje o tem, kaj je narodnost. Brumen pride do spoznanja, da je to vprašanje zapleteno in da k narodnosti sicer spada narodna zavest, toda »bitna stvarnost mora iti pred doživljajsko. Preden so se v nas Slovenci vsi posamezniki narodno prebudili, kakor pravimo, preden so se zavedli, da so Slovenci, mar tedaj še niso bili Slovenci? Upira se nam, da bi narodnost, tudi osebno, videli le v doživljajski sestavini. Celotek nekaj nepristnega, ne pravega, vidimo v primerih, ko se nekdo čuti kaj drugega, kakor pa bitno je. Narodna zavest je prava le, kadar ustreza bitni narodnosti človeka, kadar je njen izraz.«

TUDI ZA PRIMORSKE IN KOROSKE SLOVENCE

V tem poglavju najdemo odstavke, ki so napisani prav za primorske in koroške Slovence. Kdor razmišlja o vprašanjih slovenske narodnosti in o naši narodni usodi, naj si nujno prebere to poglavje Brumenove knjige in marsikaj se mu bo razjasnilo.

Važno in aktualno je tudi poglavje »Dolžnosti do rodne domovine«.

V zadnjem delu »Največja pa je ljubezen«, poudarja avtor, da je napisal to delo iz ljubezni. »Ljubezen do resnice je bila vodilo tudi tedaj, ko smo morda rušili nekatere drage nam predsodke.«

Knjiga je napisana v lepem jeziku, brez tiskovnih napak, natiskana na lepem papirju, opremljena po arh. Božidar Bajuk. Po ceni 1600 lir za broširan izvod in po 2200 lir za vezan izvod se bobi povsod, kjer so v prodaji izdaje Slovenske kulturne akcije.

ff

NOVA STEVILKA »MOSTA«

Izšla je nova številka tržaške revije »Most«. V njej sodeluje s člankom o znanem slovenskem športniku - košarkarju Ivo Daneu tudi Marijan Rožanc, katerega nedavni proces v Ljubljani je vzbudil toliko pozornosti.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU KULTURNI DOM

JUBILEJNA SEZONA 1967-68

V SOBOTO, 11. NOVEMBRA OB 21. URI

V NEDELJO, 12. NOVEMBRA OB 16. URI

GOSTOVANJE OPERE SLOVENSKEGA
NARODNEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE
Z OPERO ALEKSANDRA PORFIRJEVIČA
BORODINA

»KNEZ IGOR«

opera v štirih dejanjih s prologom

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma. Rezervacije na tel. 73-42-65

Abonmaji za predstave Slovenskega gledališča v sezoni 1967-1968 so na razpolago v Kulturnem domu vsak dan od 12. do 14. ure.

GOSPODARSTVO

LISTJE ODPADA

Pritisnil je neprijetni del jeseni in začelo je odpadati listje vsemu sadnemu drevju, najprej koščičarskemu. Sem spadajo v prvi vrsti breskve, potem češnje, češplje, marelice, vse vrste sliv in drugo. Vse te vrste koščičastega sadja napada smolika, breskve pa posebej kodra ali zvijanje listov in mladih poganjkov.

Tako proti kodri kot proti smoliki uporabljamo enako zaščitno sredstvo, in sicer Mezzene v mešanici 400 gramov do 1/2 kg na 100 litrov vode. Prah enostavno premešamo z vodo.

Škropiti pa moramo takoj, ko se sadno drevje ogoli in ne smemo čakati. To škropljenje v pozni jeseni več zaleže kot vsa poznejša škropljenja. Seveda nam s tem ni prihranjeno škropljenje še konec zime, to je konec februarja — v prvih dneh marca.

Poškropiti moramo vse koščičarje, zlati breskve.

TOBAK Z MALO NIKOTINA

Danes sta na svetu splošna težnja in želja po tobaku z malim odstotkom nikotina. Zato je italijanski monopol že pred leti začel s selekcijo tobaka, pri čemer je iskal čiste linije rastlin, ki bi vsebovale čim manj nikotina. Za vzgojo takega tobaka so v Italiji najboljše jamstva, ker vsebuje italijanski tobak zelo malo nikotina.

Delo prave selekcije se je pričelo leta 1964. Preizkušali so 300.000 stebel, iz katerih so najprej zbrali 600, iz teh pa 125 za nadaljnje preizkuševanje. Posebej izbrana ekipa je delovala pod okriljem kmetijske fakultete pri univerzi v mestu Pisa. Iz zgornjih 125 izbranih rastlin je izbrala 9 kulti- var, ki so kazali znatno znižanje nikotina. Tako je kazal kultivar Hercegovina 62% manj nikotina kot izhodne rastline, kultivar Maryland 61%, Perustica 44, Kentucky 35%, itd.

Ker je ženi zmanjkalo peteršilja

Ves svetovni tisk in večina radijskih postaj je objavila pred kratkim novico, da je bila ukradena iz skladišča na letališču NATO-sil v Zelli pri Neuburgu ob Donavi izstrelilna raketa »Sidewinder«, ki je veljala za veliko vojaško tajnost. Šele zdaj pa se je zvedelo (spet po zaslugi nemškega tiska), kako so tatvino sploh odkrili. Če bi ne bilo zmanjkalo ženi nemškega »oberfeldvebla« Meierja peteršilja za večerjo, bi danes še vesoljna Atlantska zveza sploh ne vedela, da je bila tista raketa ukradena in da je danes gotovo že v rokah »konkurenčnih« sil, lepo razstavljena in preučena do zadnjega vijačka. Še vedno bi veljala za »vojaško tajnost«. Zgodilo pa se je tako:

Žena omenjenega feldvebla je opazila, da nima peteršilja za večerjo. Zato je telefonirala možu na vojaško letališče in mu naročila, naj stopi domov grede na družinski zelenjavni vrtiček in naj nareže šop

peteršilja. (Za kaj vse služijo telefoni NATO). Mož je izpolnil to ženino povelje. Ko pa je pulil peteršilj na svojem vrtičku, ki leži tik za skladiščem, v katerem hranijo vodljive izstrelke, je opazil meter dolgo luknjo v visoki ograji iz pletene žice. To mu je postalo takoj sumljivo. Začel se je ozirati naokrog in je odkril, da je ena izmed okenskih šip na skladišču razbita. To je takoj prijavil. Pri pregledu se je izkazalo, da manjka ena izmed raket. Postala je plen vohunov. Če bi oberfeldveblova žena ne bila pogrešila peteršilja, bi tega gotovo še dozdaj ne bili odkrili.

Morda bi bilo dobro, če bi si NATO prekrbela nekaj jat gosi za stražo svojih letališč. Te so, kot znano, rešile rimski Kapitol pred sovražniki. Morda bi se enako obnesle tudi na straži vojaških tajnosti Atlantske zveze in ...ameriških letališč v Vietnamu.

ŠPORT

MEMORIAL »M. FILEJ«
NOGOMET

Dne 4. novembra so moštva Podgore, Sovodenj, Dijaškega doma in Livade igrala izločilne tekme za nogometni pokal.

Tudi letos je športno društvo iz Sovodenj rado dalo na razpolago svoje igrišče za te tekme.

Najprej sta igrali ekipi Podgore in Livade. Zmagali so fantje z Livade z rezultatom 2:1. Tekma je bila zelo napeta in disciplinsko kar v redu.

Nato sta igrali še ekipi Dijaškega doma in Sovodenj. Zmagali so ti zadnji, ki so zabili fantičem iz Dijaškega doma 4 gole.

Sedaj je na vrsti finalna tekma med moštvo- ma Livade in Sovodenj, ki bo najbrž 8. decem- bra.

LAHKA ATLETIKA

Zaradi slabega vremena in neuporabnosti šport- nih naprav so bile tekme, ki so bile določene za 1. 11. dopoldne, prenešene na nedeljo, 12. novem- bra dopoldne. Urnik in program tekmovanja osta- neta neizpremenjena (začetek ob 8.30 na šolskem stadionu v Gorici).

NAMIZNI TENIS

Turnir se bo začel v četrtek, 8. 11. zvečer ob 20. uri in se bo nadaljeval v soboto popoldne (11. 11.) od 16. ure dalje v prostorih Katoliškega doma v Gorici.

STRELJANJE Z ZRACNO PUSKO

bo v tednu od 13. 11. do 18. 11. v prostorih Katol. doma v Gorici. Tekmovali bodo posamez- niki, razdeljeni v dve kategoriji (naraščajniki — 1950 in mlajši; mladinci — 1949 in starejši) ter ekipe, sestavljene iz treh tekmovalcev. Vpis za tekmovanje je do 14. novembra zvečer. Vpisnina znaša 100 lir. Začetek tekem bo dne 16. 11. ob 20. uri.

—0—

Novice po svetu

SLOVENCİ PODPRLI ČRNSKEGA
KANDIDATA

V mestu Clevelandu (ZDA), kjer živi ka- kih 60 tisoč Slovencev oziroma potomcev slovenskih izseljencev, je bil za novega župana izvoljen črnc Carl B. Stokes. To je prvi črnc, ki je postal župan velikega ameriškega mesta. Tiskovna agencija Uni- tes Press ob tej priložnosti ugotavlja, da je Carl B. Stokes zmagal, ker so ga na vo- litvah med drugimi podprli tudi slovenski izseljenci, oziroma njihovi potomci.

Spomini iz prve svetovne vojne

... 73 ... V RUSKEM UJETNIŠTVU ... Inž.-J. R. ...

»Saj sva oba polnoletna,« se oglasim jaz. »Evdokica nas kmalu zapusti in zelo sem ji hvaležen, če se je hotela posebej od me- ne posloviti. Evdokica, najlepša hvala. Se- daj pa domov. Pozno je že.« Obrnil sem se proti domu. Malo so oklevale, potem pa sledile. Pred vhodom v našo hišo je stal nočni paznik. Govorila sva malo o prekras- ni noči. Ko so prišle do tja tri gracije, sem vse štiri pozdravil z »lahko noč«. To- variši so že spali, saj je bila ura preko enajste.

Drugi dan je postal France Pavlovce »ključnik«. Dobil je ključke od vseh shramb in zalog, tudi moj gorilni špirit je bil pod njegovim ključem, v najbolj trdno zavaro- vanem prostoru. Ključnik je odločal o je- dilnem listu in on je dajal kuharici potrebo- no za pripravo naše prehrane. V začetku si je vse zapisoval na polo papirja, ker še ni imel dokumentov, katere mu bo izročil Matfej Fomič. Malo ga je skrbelo, kako bo z zapisovanjem, ker še ni znal mnogo

ruščine, zlasti ne pismene. Pomiril sem ga, da na polo lahko piše slovensko, saj je imel lepo in jasno čitljivo pisavo. Med tem se bo izvežbal v zapisavanju v ruščini - ci- rilici, saj je potrebno vpisavati samo male, vedno se ponavljajoče besede. O zalogah ni smel govoriti z nikomer, razen z ravnateljcem in menoj. Svojo nalogo je izvrše- val vedno brezhibno.

Meni se je delo zopet namnožilo. Poleg dela v rastlinjaku, ki se je zopet začelo — a v manjšem obsegu — sem moral takoj prevzeti vodstvo nad delavci, Moldovanci. To delo ni obstajalo samo v tem, da je bilo potrebno delavce zutraj vpisati, popold- ne in zvečer pa kontrolirati, ampak jim tudi dodeljevati dnevno delo. Imel pa sem veliko pomoč v Griši, moldovanskem lepem fantu, ki ni bil še dovolj star za vo- jaško službo in je delal na preizkuševališ- ču že 5 let. Vsa dela je poznal temeljito in enako temeljito tudi vrednost vsakega moldovanskega delavca, oziroma delavke,

katerih je bilo največ. Griša je bil skozi in skozi pošten, priden, vesten ter vdan. Če je bilo potrebnih več delavcev, jih je pri- peljal, če pa jih je bilo potrebnih manj, mi je prej povedal, katerim je potrebno zve- čer povedati, naj ne pridejo drugi dan. Pri tem pa je vedno upošteval domače razmere delavčeve družine. Skoraj leto dni sem vo- dil to službo in le parkrat so mi posamez- ni delavci osebno sporočili svoje želje, kar bi lahko smatral za malo pritožbo proti Griši. Griši sem izplačeval ob sobotah pla- čo sorazmerno drugim, pod roko pa je do- bil dodatek 20%. Ta dodatek se je izdatno izplačal, ker brez njega ne bi mogli tako nemoteno izvrševati vseh opravil. Nas Av- strijce je imel rad, rade pa so nas imele tudi nekatere Moldovanke, zlasti pa Pav- lovca, mene mnogo manj. Tovarišem dela ni primanjkovalo: oranje od jeseni do po- mladi, če je le dovoljevalo vreme, sejanje do konca novembra; če ni bilo tega dela, potem je bilo potrebno postavljati in vko- pavati hrastove, pol metra dolge količe za mejnike med poskusnimi parcelami, ki v bodoče ne bodo več premikale svojih rej- ne na sever ali jug, ne na desno ali levo.

(Dalje)

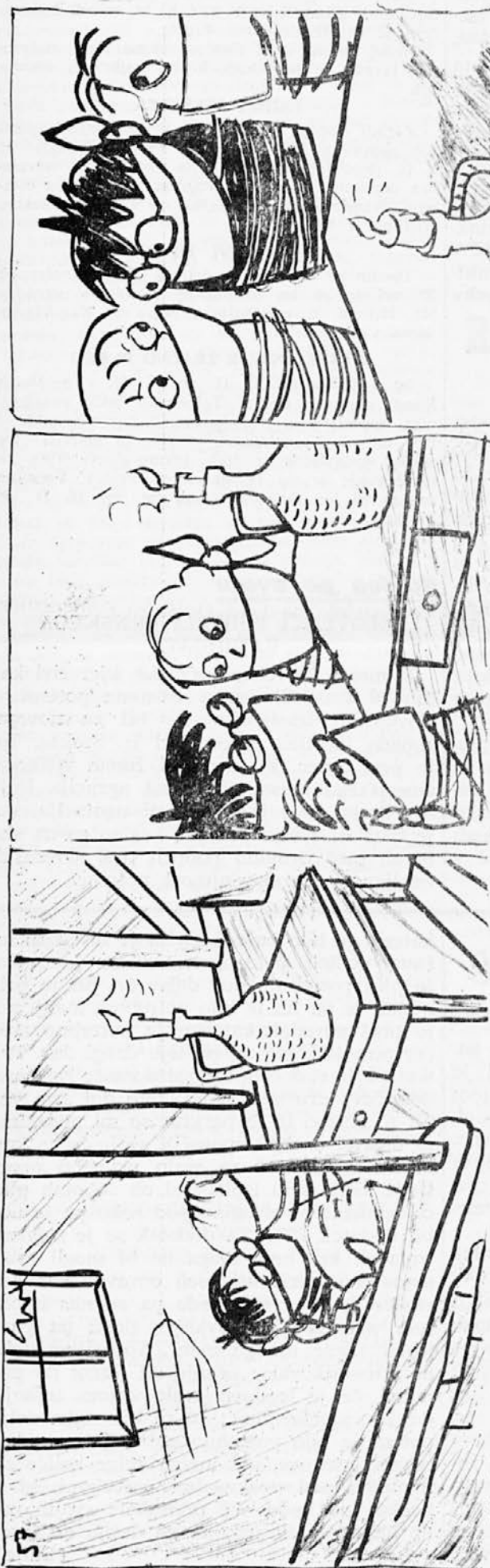
Srečka

Riše ANDREJ NOVAK

29

na podstrešju

Piše TONE FORNEZZI

57. Od nekod je pihljajal veter. Najbrž skozi podstrešno okno, ki je bilo razbito. Plamenček na sveči je kdaj pa kdaj zaplapolal, se vzdignil, zagorel še z močnejšim plamenom, spet vzplapolal in se pritajil prav ob svečo, toda ugasnil ni.

Vetrček je bil prešibak. Sest oči je napeto zrlo vanj. Zdaj pa zdaj je zaprasketal in po sveči je zdrsnila drobna kapljica voska. Bilo je, kot da sveča joka. Kapljice vo-

ska so polzele kot solze po drobnih, upadlih licih prestrašenega Pika.

Trenutki čakanja so bili grozljivi, hujši, kot si lahko predstavljaj. Marko in Darko nista več jokala. Iz njunih rdeče obrobjenih oči je sijala groza. Spogledovali so se in Pik jima je hotel nekaj povedati, toda njegov grgrajoči glas je zamrl v cunj. Stisnjeni okrog ust.

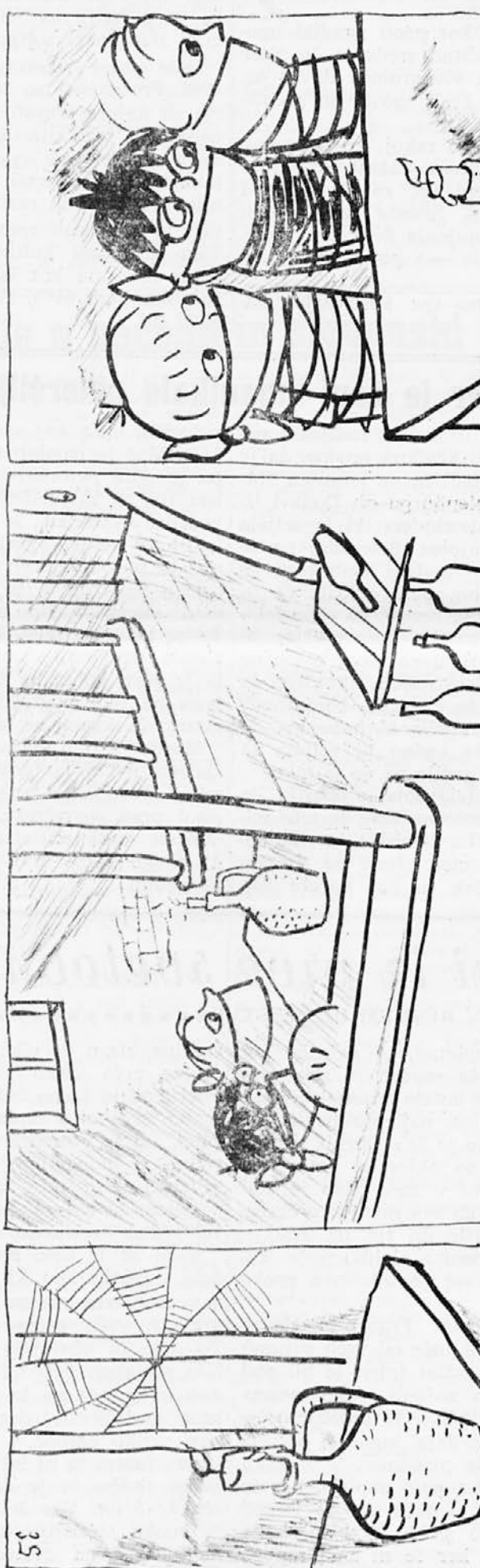
Plamenček na sveči je plapolal in gorel. In bolj

ko je gorel, manj je bilo sveče.

Sprva so se skušali izmotati, toda brezsrčna nepridiprava sta svoj posel opravila zelo dobro. Vezni so držale trdo, pretrdo.

Izenada pa so začuli, kako so velika železna vrata, ki peljejo na podstrešje, kovinsko zaženketala in se odprla. Nekaj časa je bilo vse tiho, potem pa so zaslišali močan moški glas:

»Nikogar ni na podstrešju!»

58. Marko, Darko in Pik so v drhtečem pričakovanju napenjali ušesa.

»Nikogar ne vidim na podstrešju!« so še enkrat začeli isti moški glas.

Pik se je napel, da so mu žile izstopile na vratu, in spravi skozi cunj na ustih dolg grgrajoč glas.

»Slišiš? Vendar nekdo grgra.« so hip kasneje zaslišali drug moški glas in potem še nekaj bližajočih se korakov.

Sedaj se je napel in zagrgal Marko.

»S strehe prihaja, da, golobje so,« je pritrtil drugi glas.

»Šššššššššš!« Nekdo je dvakrat ali trikrat poknil z rokami.

Marko je spet zagrgal in v istem hipu še Darko in potem še Pik. Vedeli so, da grgrajo za življenje. Njihove oči so postale živahnije. »Vraga, zakaj pa ne zletijo, če so golobje? Najbrž niso golobje.«

»Golobje so, golobje, tovariš pismonoša. Nekdo se je malce ponorčeval.«

Marko, Darko in Pik so tedaj zaslišali stopnje prav tuk ob vratih podstrešne čimnate.

Sedaj so vsi trije grgrali, kot so jim cunjje dovolile.

»Tovariš milčnik, najbrž imate prav. Kaže, da so ser golobje. Šššššššššš!«

Prav pred vrati je nekdo zaploskal, kot da bi hotel spoditi golobe.